

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir

22.09.2021

Eğitimde Eşitlikçi Dil Kurmanın Olanakları

Etkinlik Raporu

DİLEK ÇANKAYA

Giriş

Kaos GL'nin Avrupa Birliği desteği ile hayata geçirdiği Eşit Haklar İçin Savunuculuğu Güçlendirme Projesi kapsamında eğitim alanında gerçekleştirdiği Eğitimde Eşitlikçi Dil Kurmanın Olanakları isimli çevrimiçi etkinliğinin konuğu Dilek Çankaya oldu.

Çankaya, eğitimde eşitlikçi dil kurmanın olanaklarını katılımcılarla paylaştı.

Çankaya'nın aktardıklarından öne çıkanlar şu şekildeydi:

“Hak söylemi, hak talep edenler sayesinde geliyor”

“Neredeyse hiç kimse insan haklarına karşı olduğunu söylemeyecektir. Herkesin eşit haklara sahip olduğu söylemi doğalında kabul görüyor ama o kadar büyük bir eşitsizliğin ortasında yaşıyoruz ki, neresinden tutsak elimizde kalıyor. Birileri haklarını talep ettikçe o birileri kim diye sıra sıra bakmaya başlıyoruz. Hak söylemi, hak talep edenler sayesinde geliyor.

Egemen olan söylemden ne kadar kendimizi korumaya çalışırsak çalışalım bir parçamıza belki de dönem dönem hak söyleminden uzaklaşabiliyor. Eğitimciler için bu durum daha da zorlaşabiliyor.”

“Makbul dışı olan o kadar fazla insan var ki... Bütün bu makbullük tanımları içerisinde daha önemli bir şey var, örneğin eğer bir sakat toplumsal yaşama katılmak için hak talep etmezse, bir trans toplumsal yaşam içerisinde var olmak için ses çıkarmazsa görmezden gelinebiliyorlar. Hak talep eden hale geçtiğinde makbul olmayanlar, bir anda norm ve normallik tanımı hayatımızın içine giriyor. Her birimiz için de bir sorgulama alanı haline geliyor.”

“Eğitimci kimliğimiz katı normlarla örölmüş durumda”

“Eşit hakların kimler için olması gerektiğiyle ilgili konuşmamız gerekiyor. Eğitimciler için bunun zor ve yakıcı yanları var. Öğretmen olarak biz, okulda çocuklara, gençlere dönük çabalarımızda istediğimizi yapma hakkına çok sahip değiliz. Eğitimci kimliğimiz katı normlarla örölmüş durumda. Muhalif damarımızı açık açık ifade etmekte zorlandığımız zamanlardan geçiyoruz. Bütün bunların içerisinde çocuklara nasıl daha iyi dokunabiliriz sorusuna cevap arayışındayız.”

“Yetişkin diliyle kurduğumuz hayat, yetişkin diliyle inşa ettiğimiz eğitim sistemi, yetişkinlerin talebiyle oluşturulmuş müfredat, yetişkinlerin formölüze ettiği örtük müfredat... Bütün bunların içerisinde çocuk, genç kendine ne kadar yer bulabiliyor? Biz çocukları ve gençleri birey olarak kabul ediyor muyuz? Yaşçılık çok temel bir ayrımcılık. Bunun örgütlenemeyen ve sesini en az duyurabilen grubu çocuklar. İsyanlarını dönem dönem suça bulaşma ve okulda başarısızlık olarak görebiliyoruz. Başka şekillerde de görebiliyoruz. Biz çocukları kendi talepleri olan varlıklar olarak kabul ediyor muyuz?”

“Eğitim egemenlerin egemenlik alanlarını çocuklara ilmek ilmek işlediği bir alandır. Elbette çocuklar kendilerini bulabilecekleri koşullar yaratabiliyorlar. Çocuk kendini gerçek kılabilcek, akran ilişkileriyle, nitelikli bir öğretmenle, sosyal biçimde bir biçimde kendini var edebileceği koşulları yaratmaya çalışıyor çocuk ve gençler.”

“Sadece iki kişi olduğumuzda bile okulda ciddi bir dönüşüm yaratabilme şansımız var”

“Bazen dildeki dönüşümün kendisi hayatta bazı dönüşümlere ön ayak olabilir. Eğitimciler olarak dilimizin çok büyük bir önemi var. Okul sadece sınıfsal olarak orta sınıf ve üstünün diliyle inşa edilmemiştir. Aynı zamanda heteronormatiftir. Farklı cinsel yönelimleri, etnik kimlikleri, farklılıklarıyla okulda olmak isteyenleri nötralize eden bir dil vardır okulda.”

“Okul dediğimiz yer daha fazla soyutlamayı içerir. Bu soyutlamalar da ataerkil toplum düzeni, kapitalist sistem, heteronormatif, ikili cinsiyete dayalı sistem üzerinden dilini inşa eder. Bu dil içerisinde farklı olan kendini var etmekte zorlanır. Farklı olan, açımlayıcı dile geçmekte zorlanır. Açımlayıcı dile geçmekte zorlanan kişi kendinden beklenen başarı düzeyini yakalamakta zorlanır.”

“Okul hem kurduğu dille, hem müfredatıyla, hem de örtük müfredatıyla normu ve normali tanımlar. Biz eğitimciler de kendimizi olabildiğince özellikle farklılıkları tanıyan bir yerden inşa etsek bile bizi de çevreleyen bu sistemin farkına varmak için özel bir çaba harcamak zorunda kalıyoruz.”

“Okul kapısından girdiğimiz andan itibaren onun duvarlarla örülmesi ve kamuyla bağının kesilmesiyle başlayan, çocukları hizaya çektiğimiz, sınıf sistemine göre kategorize ettiğimiz halin kendisidir okul. Bu bize çocukların becerilerinin bile kademe kademe büyüyebileceği bilgisini veriyor.”

“Bir okulda iki tane demokratik öğretmenin varlığı, okuldaki antidemokratik tavırların değişmesinde oldukça etkili. Sadece iki kişi olduğumuzda bile okulda ciddi bir dönüşüm yaratabilme şansımız var. Sınıfta, bahçede öğrenciyle kurulan her türlü ilişkide öğrenciyle kurulan örtük hiyerarşiyi parça parça dağıtabilmek için iki kişinin birlikte çalışması, birbirine destek olması, birbirini uyarması ve yavaş yavaş da demokratik ortamı inşa etmesi mümkün.”

*Bu etkinlik, Avrupa Birliği'nin desteklediği Eşit Haklar için Savunuculuğu Güçlendirme Projesi kapsamında yapılmaktadır. Bu durum, etkinlik içeriğinin ve etkinlikte konuşulanların AB'nin resmi görüşünü yansıttığı anlamına gelmemektedir.